

---

MÁTYUS ALIZ

*10 éves a SZÍN – közösségi művelődés című folyóirat*

Részletek a tizedik évét ünneplő folyóirat  
ünnepi (10/4–5.) számából

Tíz éve, 96 óta, minden évben hatszor, kéthavonta elkészül. Megjelenik, kézbe vesszük, elindul útjára, belenéznek, olvasnak belőle, előkeresik. Tíz éve létezik. Van, tíz éve. Volt egyszer egy száma – mint a mesében –, amelyikből minden művelődési házhoz eljutott, akkor egy támogató jóvoltából 1600 példányt nyomtunk belőle. Volt olyan száma, amelyikben CD is megjelent, s olyan, amelyiket alig tudta összetűzni a nyomda, mert 108 oldalra sikerült, és a közepében még ott lapult egy 24 oldalas melléklet. Készítettünk hozzá Tartalomjegyzék és névmutatót, korábban Andrassy Mária segédletével kettőt, s most az ünnepre elkészült a 10 év teljes Tartalomjegyzék és névmutatója, e szám különálló mellékletként, 26 oldalon.

Előbb csak *Szín* volt, aztán mellé került a *Közösségi Művelődés* is. Fehér a borítója, ebben a könnyen cifrává levő világban még mindig fehér. Puritán – és, talán –, ezért hívja fel magára a figyelmet. Nem akar belesimulni a nagy igyekezettel egyformává levő színes lapok sorába. Ez nem színes, ez fehér. És bévül a dolgokat magukat mutatja, s nem a dolgok fonákját. Komoly emberek, magukat és a szakmájukat komolyan véve – néha derűsre hangszerelve, bár ez keveseknek sikerül – megszólalnak benne, s aki ír bele, a szerzőség varázsát átélve megnézi írását a fehérre szedett papíron, s – a szerzőség törvényei szerint – örül neki. Megszólalt, elmondott valamit, amit közügynek gondol, s hasznosnak elmondani.

*Mátyus Aliz – főszerkesztő (1996–2005)*

A közművelődésnek mindig volt lapja. Ez a szocializmus hosszú évtizedeiben, végig, a Népművelés volt. Én elég jól ismertem azt a lapot, nem csak mint olvasó, hanem mint szerző is, mert többször jelent meg cikkem, azon kívül rövid ideig a feleségem ott dolgozott a szerkesztőség-

ben. Sokáig ott volt állásban Szále László, akit barátomnak mondhatok, már régóta a Magyar Hírlapban olvashatjuk publicisztikáit, Kajdi Bélával is jóban voltam, tehát elég jól ismertem a szerkesztőséget. Körülbelül nyolcan dolgoztak ott: főszerkesztő, olvasószerkesztő, titkárnő és négyöt újságíró. A SZÍN kialakulásába az már mindjárt belejátszott, hogy itt egy ember van, aki ezt csinálja.

Az ilyen fajta lapokkal többnyire nem elégedett a szakma. Mindenki mást vár, leginkább azt, hogy amivel éppen ő most foglalkozik, arról írjanak, és arról persze csak dicsérő szavakkal szóljanak, na most ezt több százan gondolják egyszerre, amit elég nehéz lenne teljesíteni. A Népművelést is mindig szídtuk, és kétségtelenül elég konzervatív volt, már ilyen szocialista szakmai elvekhez ragaszkodóan konzervatív. Ezt most utólag, az idő megszépítő szemüvegén át is így gondolom, de azért ott volt mindenben, és fényképekkel illusztrált tudósítást adott minden fontos eseményről. A szakmai lap jelenlétét a hibái ellenére nagyon megszoktuk, nehéz is gondolkodni úgy bármilyen szakmai közéletéről, hogy a legfontosabb események, gondolatok nem kapnak nyilvánosságot. Olyannyira, hogy a Népművelés megszűnésének az időszakában én a Magyar Népművelők Egyesületének a főállású titkára voltam – akkor még jutott egy titkárra és egy kicsi titkárságra anyagi erő –, és rögtön indítottunk egy időszakos lapocskát.

*Ez volt az a bizonyos TIM, Társadalom, Információ, Művelődés.*

A rendszerváltás után rövid idő múlva már nem tudtuk se a titkár főállását, se a titkárságot, se a lapot fenntartani. A Népművelés akkor már régen megszűnt, én hoztam el a kiürült szerkesztőségéből az összes évfolyam bekötött kötetét.

Amikor a SZÍN indult, akkor már több éve nem létezett szakmai lap, evidens volt, hogy ezt a hiányt meg kellett szüntetni. A Népművelés, mint egy minden hónapban megjelenő, komoly szerkesztőség által kiadott lap, más volt, de a szemlélete is erősen eltért, a TIM viszont még csak kéthavonként sem mindig jelent meg, akkor is szerényebb formátumban, és erősen az egyesületi eseményekhez kötődött, hiszen az egyesület adta ki.

*Földiák András, a lap jelenlegi szerkesztőbizottsági elnöke –  
1996-ban a lap elindítója, 2002-ig igazgató, felelős kiadó*

---

Én a SZÍN-t, amikor alakult, nem becsültem sokra. De nem akarok bántani senkit, aki bábáskodott mellette, vagy aki megjelentette. Ez a véleményem egyébként megváltozott egy idő után. Én úgy gondoltam, hogy a SZÍN léte akadályozza egy piacképes szakmai folyóirat megjelenését, illetőleg olybá tűnt, hogy a SZÍN kiváltja ezt a funkciót, amit én az első években nem vettem teljesen föl vállaltam. Kicsit periférikus volt, vékony, nem voltak benne markáns cikkek. Most nem arról van szó, hogy olyanok legyenek, amikkel én egyetértek, hanem olyanok legyenek, amikkel egyetértek vagy nem, tovább gondolásra készítenek, amik felbosszantanak, amik cselekvésre buzdítanak, amik írásra kényszerítenek. Tehát, nem volt egy friss lap. Nyilván nem is lehetett – évi 6 szám megjelentetésével. Ami viszont nagyon hiányzik ebben a szakmában. Mert a *Népművelés* bármilyen lap volt is, színtelen, szagtalan, kisterilizált szövegekkel, de legalább létezett. Volt egy óriási értéke, hogy létezett, és ez a lap hiányzik. És, amikor a SZÍN elkezdett megjelenni, nekem az volt a benyomásom – ugye ez a Horn idő, 96-ról beszélünk –, minthogyha ezzel ki lenne pipálva a közösségi művelődés, a közművelődés szakmai folyóirata. És nem kellene azon gondolkodni, hogy lehet megteremteni – valamilyen befektetővel vagy ezzel-azzal, valamilyen újabb erővel, feladatvállalással – a szakma lapját, hanem hát rendben van, és akkor nézhetünk más megoldandó feladatok után. Ráadásul úgy is gondolom, hogy az Intézet, bármi is a véleményünk róla, azért egy elég markáns műhely ahhoz, hogy meghatározza a saját lapjának a profilját. Tehát, akik nincsenek az Intézet közelében, nincsenek szükségképpen Budapesten vagy az Intézet szellemi közelében, vagy egyáltalán, nincsenek a működő művelődési otthoni rendszerben, hanem mondjuk mellette, teszem azt civil közösségi házakat csinálnak, mint ahogy kiderült, hogy ilyenek vannak, csak nem hallatják a hangjukat, akkor ezekhez egyáltalán nem ér el ez a lap. És annyira viszont óhatatlanul szükségképpen arisztokratikus, hogy nem is veszi észre ezeket a valóság alatti mozgásokat. Persze, hát ez az Intézetben dolgozó kollégák érzékenységétől is függ, és nagyon bonyolult ez a dolog. De mindenesetre, egy intézet által szerkesztett szakmai újság tagadhatatlan, hogy az intézet szakmai gondolkodását van hivatott szolgálni, népszerűsíteni és aprópénzre váltani. Amikor én helyzetbe kerültem, véletlenül, de tagadhatatlanul a saját akaratomból, tehát senki nem erőltetett engem, még akkor is tartott ez a véleményem, és azon voltunk, hogy teremtünk meg egy havi folyóiratot, *Nemzet és Művelődés*

címen, amelyik már nyilván nem lett volna annyira népszerű, mint a *Népművelés*. Nem is egy újság, egy gyors, olcsó dolog lett volna, hanem inkább folyóirat – *Új Írás*, *Kortárs*, *Nagyvilág*-félének képzeltük el. De tán népszerűbb lehetett volna, mint amilyenné a *Kultúra és Közösség* vált, nagyon ezoterikussá és nagyon szűket markolóvá. Ez most nem kritika, csak a hozzám eljutott néhány számból látom, hogy nagyon markáns, de nagyon szűk érdekcsoportot szolgál ki jelenleg. Ahelyett, hogy egy tág szakmát szolgálna ki, beleértve a polgármestereket, a különböző képviselő testületek művelődéssel foglalkozó képviselőit, a jószándékú polgárokat, az érdeklődő értelmiségit, a tanárokat. Tágabb keretet. Mint ahogy tágabb keretet kerestünk a *Nemzet és Művelődés*-sel is, aminek a reménye természetesen, a 2002-es választásokkal, újból csak kútba esett. Ekkor viszont, én úgy gondolom, hogy sikerült másfél-két év, vagy X idő alatt a SZÍN-ből egy olyan markáns lapot csinálni, ami talán meghaladta a Magyar Művelődési Intézet-i gondolkodásokat, talán elkezdett teret adni másoknak is. Gondolok itt a közép-európai rovatra, gondolok itt az Európai Unióval kapcsolatos próbálkozásokra, gondolok arra, hogy több lett a lapban az amatőr művészettel foglalkozó írás, megjelent benne a civil közösségi ház gondolat, elkezdtek benne az ezzel kapcsolatos, a kistérségi munkánkkal kapcsolatos jegyzőkönyveket közölni. Persze mindezt azért, hogy valaki elolvassa, és ha elolvasta, akkor gondolja tovább és épüljön belőle, vagy beszéljen vissza, válaszoljon, vagy legyenek ebből fórumok. Tehát most már úgy gondolom – ha szabad szélkakasnak lenni a véleményemmel –, hogy mégiscsak lehetne csinálni az intézeti műhelyre alapozva egy komoly szakmai újságot. Csak persze évi nagyobb számú rendszeres megjelenés kéne hozzá, esetleg magasabb tiszteletdíj az alkotóknak – amiket mi terveztünk, csak nem sikerült megvalósítani –, szakmai fórumok a SZÍN egyes számai vagy cikkei mellé vidéken, megyeszékhelyeken, kistájakon, tematikus számok, amikre össze lehetne hívni a társ-értelmiségieket, tehát iskolát, könyvtárt, alkotóművészeket. Szerintem, ha nem lehet csinálni független, e szakmának népszerű, nagy példányszámú folyóiratot, akkor legalább az Intézetben kéne csinálni valamit, és erre a SZÍN most már, én így látom, egy jó alap és kiindulópont.

*Beke Pál – 2002–2004 nyaráig az intézet igazgatója,  
a szerkesztőbizottság elnöke és felelős kiadója*

---

Információink elérhetőek a [mmi.hu](http://mmi.hu) honlapon és a SZÍN-en keresztül, az ERIKANET-en, továbbá kiadványokat jelentetünk meg. Gyakorlatilag minden kommunikációs csatornán jelen vagyunk, s igyekszünk folyamatosan jelen lenni.

Bízom abban, hogy (a SZÍN) szellemi műhelyként, információs csatornaként egyre több mindenkihez eljut. Nyilvánvaló, hogy ennek érdekében azokra a kérdésekre kell irányítsuk a figyelmet, ami a kollégáinknak is fontos. Szép ideál, hogy mindenkinek az érdeklődése alapján lehet információt biztosítani, de a lap olvashatóságát jelentősen befolyásolhatja, ha szakmai érdekek is megjelennek, tehát hogy mit lehet az írásokból, a cikkekből hasznosítani. Ha olyan információt kap az olvasó, amit azon a településen, ahol ő dolgozik, be tud építeni az érvrendszerébe, esetleg ötletet merít abból, hogy mások milyen irányban gondolkodnak, ha kapcsolatot szervezhet a szakemberek között, akkor mindig több olvasója lesz a lapnak. Fontos feladata lehet a SZÍN-nek, hogy ötletet adjon, segítsen. Sokszor a színes, apró híreknek – amik a sokféleséget mutatják – is figyelemfelhívó szerepük lehet.

Véleményem szerint a szakmai színességet kell megmutatni. Erre pl. az apró hírek is nagyon alkalmasak lehetnek. De a hangsúlyt mindig a szakmai tartalomra és hitelességre helyezem. Fontos, hogy megjelenjenek tanulmányok, de az is fontos, hogy leírások, történetek, szakmai életutak is jelenjenek meg lapunkban... Szeretném, ha a Színben megjelenő pozitív példák és sikerek erőt és kitartást adhatnának a kollégáknak az általánosításra is alkalmas tanulságok mellett.

*Borbáth Erika – az intézet főigazgatója, a lap felelős kiadója*